

Voornaamste Aikidotermen

Basisbegrippen

ai	principe van harmonie
ki	levensenergie, centrale, gecoördineerde energie
do	methode, 'weg' (= tao)
hara	buik, centrum
tanden	centrum, 3 cm onder de navel
ki-ai	schreeuw vanuit hara
shin	geest, 'mind'
kokyu	totale extensie van het lichaam, ademhalingskracht
uke	degene die de techniek ontvangt
tori, nage	'werper', degene die de techniek maakt
uchi	binnen
uchi gawa	binnen-evenwichtspunt
soto	buiten
soto gawa	buiten-evenwichtspunt

Houding

kamae	lichaamshouding
sankaku ho)	stabiele stand met voeten
hito e mi)	in driehoekspositie
hammi/hanmi	stand
hidari (hanmi)	links (voorstaan)
migi (hanmi)	rechts (voorstaan)
ai hanmi	gelijke stand (met partner)
gyaku hanmi	ongelijke stand (met partner)
ma-ai	basis-afstand
zan-shin	aandacht vasthouden (na techniek)
mentsuki	kijken in alle richtingen

Positie

kisa	zittende houding met tenen in de mat
seiza	zittende positie
sonkyo	hurkend
shikko	lopen op de knieën
waza	wijze, positie
suwari waza	zittende techniek (beide partners)
tachi waza	staande techniek (beide partners)
hanmi handachi	één partner zittend,
waza	de ander staand

Richting

omote (waza)	(langs de) voorkant van partners lichaam
ura (waza)	(langs de) achterkant van partners lichaam
sokumen (waza)	(langs de) zijkant van partners lichaam
ushiro	achterwaarts, van achteren
jodan	hoog (alles boven de schouders)
chudan	midden (tussen schouders en heupen)
gedan	laag (alles beneden de heupen)

Ontvangen van de techniek

ukemi	het ontvangen van de techniek; valbreken
mai ukemi	voorwaartse val
ushiro ukemi	achterwaartse val
yoko ukemi	zijwaartse val
chokuto	val op de plaats met afslaan
ukemi	
kaiten (ukemi)	rollend (valbreken)
tobi ukemi	vrije val

Lichaamsdelen

ashi	been, voet
kata	schouder
kote	pols
koshi	heupen
te	hand
te-gatana	met licht gebogen arm, smalle buitenkant van de hand naar buiten

Lichaamsbewegingen

tai-sabaki	lichaamsbeweging, basis van technieken
irimi	ingående beweging
tenkan	draaiende beweging (meestal wegdraaiend)
irimi-tenkan	lichaamsdraai: 1 voet vooruit, dan tenkan
tenkai	draai om zonder stap
kaiten	stap in, draai om
uchi irimi	voorlangs ingaan
uchi kaiten	binnendoor ingaan
okuri ashi	voorwaartse stap: eerst voorste, dan achterste voet
tsugi ashi	voorwaartse stap: eerst achterste, dan voorste voet
ayumi ashi	afwisselende stap
suburi	boken-oefening zonder partner
shiho giri	vier-hoeken-zwaardslag
happo giri	acht-hoeken-zwaardslag

Aanvalsvormen

uchi	slag
shomen uchi	rechtstreekse slag naar het midden van het voorhoofd
yokomen uchi	cirkelslag naar de zijkant van partners hoofd
tsuki ('tskie')	vuiststoot (jo-, chu- of gedan)
mune tsuki	vuiststoot naar middenrif
furi tsuki	'upper cut', stoot naar kin
atemi	schijnaanval
maegiri	schop met voet
tanto dori	aanval met mes
tachi dori	aanval met zwaard (boken)
futari gake	twee aanvallers
futari dori	twee aanvallers grijpen polsen

Wijze van vastpakken van partner

dori	vastpakken
kata dori	schoudergreep met één hand
kata te dori	polsgreep met één hand
kubishimi	één hand grijpt pols van achteren, andere hand grijpt revers in wurggreep
morote dori	greep met twee handen op één pols
munedaki-shime	greep op ellebogen van achteren
mune dori	greep met beide handen gekruist aan revers of met 1 hand aan beide revers
ryo te dori-ryo te mochi	greep met twee handen op twee polsen
sode dori	greep aan elleboogmouw (met één hand)
ushiro ryo-katate dori	greep van achteren aan beide polsen

'Warming-up' en basisoefeningen

Aiki-taiso	'warming-up'
taiso	basisoefening
kata	formele oefening bestaande uit gestileerde bewegingen
furitama	handen schudden na torifune
torifune = funakogi	'roei'-oefening
junbi undo	voorbereidende oefeningen
junbo taiso	'warming up'
haishin undo	strekken van de rug (met partner)
ikkyo-undo	ikkyo basis-oefening
kokyu-ho	ademhalings- en ki-oefening
kokyu ryoku-tenkan ho	ademkracht- en strekoefening
kokyu ryoku-yosei ho	ademkracht- en strekoefening

Technieken

nage	worp, werpen (<i>lett. 'leiden'</i>)
ikkyo	eerste techniek, armdraai
nikyo	tweede techniek, pols indraaiing
sankyo	derde techniek, pols verdraaiing
yonkyo	vierde techniek, polsdraai naar beneden
gokyo	5e techniek (tegen mes)
rokkyu = udehishigi = hijikime osae	6e techniek, elleboog-klem
irimi nage	ingaande worp (hand in nek)
juji nage = udekimi nage	werptechniek waarbij uke's ellebogen gekruist worden
kaiten nage	werptechniek waarbij uke vertikaal gedraaid wordt
uchi kaiten-nage	raddraai-worp binnenlangs

uchi kaiten-	raddraai-ademhalingsworp
kokyu nage	binnenlangs
soto kaiten-	raddraai-worp buitenlangs
nage	
soto kaiten-	raddraai-ademhalingsworp
kokyu nage	buitenlangs
koshi nage	heupworp
kote gaeshi	werptechniek met pols naar buiten draaien
kokyu nage	basiswerptechniek, <i>a/g.</i> alle werptechnieken
shiho nage	vier-hoekenworp
sumiotoshi	hoekworp
ten-shi nage	'hemel-aarde'-worp
udegarami nage	arm-kruisworp
uchi kaiten-	
katagatame	raddraai-schouder-klem
uchi kaiten-	binnenlangs partner,
sankyo	daarna sankyo
jiju waza	vrije toepassing van technieken
henka waza	gevarieerde technieken
kaeshi waza	overname-technieken

Wapens

bo	lange staaf
boken	houten zwaard
jo	stok
katana	Japans zwaard (alle soorten)
ken	Japans stalen zwaard
iaito	Japans zwaard (met aluminiumlegering, niet scherp)
naginata	Japanse hellebaard
shoto	Japans kort zwaard
tanto	houten mes
yari	Japanse rechte speer

Tellen

mu (' <i>mu</i> ')	nul, leeg
ichi (' <i>ietsj</i> ')	één
ni (' <i>nie</i> ')	twee
san (' <i>san</i> ')	drie
shi (' <i>sjie</i> ')	vier (= yon)
go (' <i>go</i> ')	vijf
roku (' <i>rok</i> ')	zes
shichi (' <i>sjiets</i> ')	zeven
hachi (' <i>hadzj</i> ')	acht
ku (' <i>koe</i> ')	negen
ju (' <i>dzjoe</i> ')	tien
ju ichi, ju ni	elf, twaalf.. etc.
niju	twintig

Kleding

gi = keikogi = dogi	trainingskostuum
obi	band (om middel)
hakama	broekrok (samurai-dracht)

Dojo (-etiquette)

dojo	trainingsplaats voor krijgskunsten
tatami	mat
kamiza	'hoge' kant van de mat
joseki	hoge zijkant van de mat
ritsurei	staande buiging
zarei	zittende buiging

Uitspraken, bevelen

one gaeshi- masu	'wij groeten u beleefd', vooruit!
domo (arigato gozai mashita)	dank je/dank u wel
hai	ja (<i>drukt instemming of begrip uit</i>)
(hai) dozo	ga je gang!
yame	stop (en ga aan de kant zitten)
tate	sta op
suwate	ga zitten
kotai	wissel van partner
hantae	andere hand gebruiken

Graden, titels

dan	graad
kyu	klas, 'ondergraad'
yudansha	aikidoka met dangraad
sensei	leraar (vanaf 4e dan)
shidoi	leraar met examenbevoegdheid t/m 1e kyu
fukushidoi	leraar met examenbevoegdheid t/m 4e kyu
shihan	meester (vanaf 6e dan)

Achtergrondbegrippen

aikido	moderne discipline van harmonie tussen opposities op universele schaal
aiki-jutsu	oude krijgstechniek gebaseerd op het principe van coördinatie tussen aanval en verdediging
aikibudo	oudere vorm van aikido
aiki-jo	wapensysteem met stok gebaseerd op het aikido
aiki-ken	wapensysteem met houten zwaard gebaseerd op het aikido
bu	dimensie van krijger
budo	krijgskunst(en)
bujutsu	krijgskunsten
bushi	krijger
jujutsu	ongewapende krijgstechniek
judo	'weg van soepelheid'

iajutsu	oude krijgskunst gebaseerd op het trekken van het zwaard
iaido	de 'weg' van het trekken van het zwaard
kara te do	'weg van de lege hand'
kendo	Japane zwaardkunst
kenjutsu	Japane zwaardtechniek
tantojutsu	techniek van het mes vechten
samurai	krijger, militair in Japane feodale periode
deshi	leerling
uchi deshi	inwonende leerling
sempai	oudere leerling (t.o.v. <i>kohai</i>)
kohai	jongere leerling (t.o.v. <i>sempai</i>)
daito-ryu	ongewapende krijgstechniek, 'voorloper' van aikido